

ШИНКАР Т. І.

Інститут права імені князя Володимира Великого МАУП,
здобувач кафедри адміністративного права,
суддя Львівського апеляційного адміністративного суду

СУДОВА ТА ПОЗАСУДОВА ПРОЦЕДУРИ МЕДІАЦІЇ. МЕДІАЦІЙНА УГОДА ЯК РЕЗУЛЬТАТ УСПІШНО ПРОВЕДЕНОЇ ПРОЦЕДУРИ МЕДІАЦІЇ

Популярність традиційної для українського суспільства судової форми вирішення спорів привела до надмірної пересантаженості судової системи. Поміж тим, застосування альтернативних судовому розгляду способів вирішення конфліктів сприяє розвитку правової культури суспільства, а також зниженню конфліктності між учасниками суспільних відносин загалом.

Медіація як один із способів врегулювання спорів займає серед них особливе місце. Призначення медіації полягає не тільки у вирішенні спору, але й в досягненні результатів, які є оптимальними для всіх її учасників. Вона відрізняється від судового процесу ще й тим, що в процесі медіації сторони конфлікту не прагнуть обіграти один одного, а намагаються досягнути рішення, яке було б прийнятним для всіх. В цьому їм повинен допомагати особливий суб'єкт правовідносин — медіатор, який не являється стороною спору та завдяки сприянню якого сторони досягають згоди.

Результатом успішно проведеної процедури медіації являється медіаційна угода — документ, в якому закріплено домовленості сторін щодо спірних правовідносин. Медіаційна угода являється правовим документом, в якому сторони можуть визначити характер своїх подальших взаємовідносин щодо предмету спору або ж домовитись про припинення таких відносин.

В силу того, що медіаційна угода є підставою для виникнення, зміни чи припинення прав і обов'язків сторін спірних правовідносин, вона ще й має визначальне значення при врегулюванні конфліктів з допомогою процедури медіації [2].

Проте, на даний час відсутні правові засади регулювання медіаційної угоди: питання щодо укладення та виконання медіаційної угоди; визначення умов медіаційної угоди; можливості виходу сторін за межі предмета спору; умови примусового виконання медіаційної угоди; підстави захисту порушених прав добросовісної сторони та інші важливі питання. Дана обставина являється перешкодою в реалізації інституту медіації в Україні.

В свою чергу, визначення процедури медіації в трактуванні різних авторів звучить по-різному, проте в цілому зводиться до одного: поділу на позасудову та судову.

Позасудова медіація представляє собою процедуру врегулювання спору, самостійну по відношенню до судового процесу. Мета такої медіації — запобігання судового процесу, а не допомога судовій системі в спосіб припинення судового процесу.

Судова ж медіація також представляє собою процедуру по врегулюванню спору з участю посередника. Ключовою відмінністю судової медіації від позасудової являється її співвідношення з судовим процесом і процесуальними результатами її проведення, колом її учасників і об'єктом судової медіації [4].

В сучасній світовій практиці в залежності хто проводить процедуру медіації виділяють зближену або асоційовану та інтегровану моделі судової медіації.

Зближена модель судової медіації передбачає взаємодію суду і незалежного медіатора, що працює поза судом, під час проведення якої суд займає позицію очікування. В. О. Аболонін називає дану модель судової медіації «голландською» по причині її широкого і успішного застосування в Нідерландах. Головні ознаки голландської моделі судової медіації: 1) можливість проведення медіації після відкриття провадження у справі; 2) рекомендації суду; 3) проведення медіації у стороннього професіонального медіатора; 4) затвердження медіаційної угоди в якості мирової і закінчення судового процесу.

Інтегрованою називають судову медіацію, яку проводить співробітник судового апарату в приміщенні суду. В. О. Аболонін називає таку модель судової медіації «німецькою», так як вона успішно застосовується в Німеччині, і в цій країні на законодавчому рівні визнана однією з видів медіації [1].

Оскільки врегулювання спору за допомогою судової медіації здійснюється вже після відкриття провадження у справі в суді, суб'єктами судової медіації являються учасники процесуальних правовідносин — позивач і відповідач. Особливим суб'єктом в судовій медіації також являється медіатор. В правовідносинах по застосуванню судової медіації приймає участь суддя, в провадження якого знаходиться справа.

Отже, в будь-якому випадку, при врегулюванні спору за допомогою судової медіації, у медіаційній угоді задекларовані процесуальні наслідки, а гарантом законності припинення такого спору завжди виступає суддя. Як висновок, метою такої процедури медіації являється припинення судового розгляду між сторонами.

В контексті Керівних принципів для кращого виконання паявної Рекомендації про альтернативні методи розв'язання спорів між адміністративними органами і приватними сторонами Європейська комісія з питань ефективності правосуддя від 7 грудня 2007 р. зазначила, що Державам слід визнати і заохочувати альтернативні судовому розгляду моделі врегулювання спорів між адміністративними органами і приватними сторонами шляхом фінансової підтримки таких методів і в інші

способи, із забезпеченням якості відповідних послуг і збалансованого залучення всіх причетних сторін (посадовці чи службовці, які представляють державні органи, приватні сторони, офіційно визнані об'єднання нейтральних посередників, науковці, адвокатські об'єднання, суддівська і правнича спільнота тощо). Внутрішній перегляд як важливий засіб попередження спору до його виникнення має передувати застосуванню процедур альтернативного розв'язання спорів навіть за їхньої наявності [3].

Список використаних джерел

1. Аболонин В. О. В поисках российской модели судебной медиации // Российский юридический журнал. – 2011. – № 5. – С. 120–127.
2. Владимирова М. О. Медиативное соглашение в системе гражданско-правового регулирования: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. – Самара, 2014. – С.17.
3. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства, Київ, 2015. – 708 с. // [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/.../59D3916F4CDA1C4EC2257D8700492BA...>
4. Калапникова С. И. Медиация в сфере гражданской юрисдикции. М.: Инфотропик Медиа, 2011. – С. 136.

БОНДАРЕНКО К. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права,
кандидат юридичних наук, доцент

КОНСТИТУЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ЯК ЧАСТИНА СИСТЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПОЛІТИЧНОЮ СФЕРОЮ

Правові засади державного управління адміністративно-політичною сферою являють собою сукупність нормативно-правових актів, прийнятих у встановленому порядку уповноваженими суб'єктами, які регулюють здійснення завдань та функцій галузей, що становлять адміністративно-політичну сферу державного управління.

Така сукупність нормативно-правових актів являє собою систему, яка характеризується як ознаками, характерними для правових засад управління різних галузей та сфер, так і особливостями, які дозволяють виділити їх в окрему систему. Система нормативно-правових актів, які регулюють організацію і функціонування державного управління адміністративно-політичною сферою є ієрархічною, всі елементи якою є взаємопов'язаними та взаємодіючими.